

»Turno smučanje – do okolja prijazno«

✍️ Jožica Peljhan, Katja Šnuderl

V dolini Kleinen Walsertal je Nemška planinska zveza (DAV) v okviru projekta »Skibergsteigen umweltfreundlich« (Turno smučanje – do okolja prijazno) predstavila zanimivo reševanje nasprotij med turno smuko in varstvom divjih živali. Manfred Scheuermann, vodja projekta, nam je na srečanju predstavnikov komisij za varstvo narave planinskih zvez članic združenja Club Arc Alpin (CAA) leta 2003 v Hindelangu predstavil projekt, nadaljevanje dela in probleme. S krpjami smo se odpravili po poti za turno smuko, ki so jo uredili v okviru projekta, in ga tako spoznali tudi v naravi.

V letu 1995 so na bavarskem deželnem ministrstvu za razvoj in okoljska vprašanja (Bayrisches Staatsministerium für Landesentwicklung und Umweltfragen – StMLU) začeli raziskavo Zaščita divjih živali in smučanje v gorah. V raziskavi je sodelovala tudi nemška planinska zveza (Deutscher Alpenverein – DAV), ki je vzporedno začela projekt Turno smučanje – do okolja prijazno. Začetku obeh (dopolnjujočih se) projektov so botrovale ugotovitve, da v primerjavi s smučanjem na urejenih smučiščih turna smuka ponuja večjo individualnost, zanimivejši način treninga in pridobivanja spretno-

sti, zato pa postaja bolj in bolj zanimiva za vse več obiskovalcev gora pozimi. V letu 1994 je bilo obiskovalcev gora pozimi zelo veliko – okrog 250.000 v Nemčiji, 200.000 v Avstriji in en milijon v celotnem alpskem prostoru. V raziskavi so ugotovili, da je bilo samo v enem letu opravljenih več kot 10 milijonov turnih smukov.

Cilj projekta Turno smučanje – do okolja prijazno je bil vzpostaviti ravnovesje med turno smuko in okoljem, v katerem se izvaja, vendar da se omogoči uporaba teh območij tudi turnim smučarjem. Omejitve na območjih za turno smuko za obiskovalce so bile pripravljene z vodilom »tako malo, kot je le mogoče, in tako veliko, kot je nujno potrebno«. Ob informiranju turnih smučarjev z oznakami so bile v nekaterih primerih zaradi izogibanja najbolj občutljivim območjem narejene tudi nove poti, tudi na račun sekanja dreves. Delovne zadolžitve in pristojnosti so razdelili na posamezne komisije DAV, največ pa je k izvedbi projekta pripomoglo prostovoljno delo (po besedah vodje projekta so kar 60 % dela opravili prostovoljci).

Ker so divje živali aktivne predvsem zgodaj zjutraj in zvečer, naj bi ljudje predvsem v tem času omejili svoje aktivnosti na minimum. Kot je bilo ugotovljeno, se največji konflikti med varstvom živali in človekovim uživanjem v na-

 Stane Klemenc

ravi pojavljajo nad gozdno mejo. Žival, ki se splašči, porabi za beg trikrat več energije kot pri običajnem gibanju. S turno smuko najbolj mogoče zimsko življenje gozdnih kur (zlasti ruševca, divjega petelina in belke). Njihovo gnezdo je pod snegom, zato ga s smučanjem lahko uničimo in tako povzročimo, da mora kura za svoje preživetje zgraditi novo gnezdo. To ji vzame energijo in čas, ki ju potrebuje za prehranjevanje, in to je zanjo največkrat usodno.

V projektu so najprej definirali konfliktna območja, nato določili smernice za reševanje konfliktov in pripravili izvedbo na terenu. Konfliktna območja so bila določena tako, da so kartirali območja običajnih turnih smukov, območja življenjskega prostora živali in označili, kje se vsa ta območja prekrivajo.

Po določitvi konfliktnih območij je bilo vsako od teh razdeljeno na jedrno območje, preostanek območje in robno območje. To coniranje je potekalo glede na pogostost aktivnosti človeka in pomen prostora živali – najbolj kritična so območja, ki so osrednje življenjsko območje živali, človek pa jih obišče vsak dan ali večkrat na teden, najmanj pa območja, ki jih tako živali kot človek uporabljajo redko. Za vsako konfliktno območje so predlagali možnosti drugačnih rešitev, v sodelovanju z domačini in lokalnimi strokovnjaki so tudi predlagali druge poti.

V projektu so se opredelili tudi do problemov, ki niso neposredno povezani z vplivom na gorsko živalstvo – kot poseben problem je bil izpostavljen promet, saj se vsak obiskovalec gora želi pripeljati do izhodišča poti na goro. Problem je zaprtje poti za reševalce, oskrbo ali potrebe domačinov. Zato so posebej označili parkirišča, namenjena obiskovalcem. V okviru projekta so bili že organizirani skupni izleti s pregledom pripravljenih rešitev, to je bilo pomembno za uveljavljanje novih poti. Skozi celoten projekt so se posvečali preverjanju uspešnosti rešitev, prilagajanju predpisov in povečevanju sprejetosti novih rešitev. Ob izboljšanjih so preverjali tudi odziv tako obiskovalcev kot živali na spremembe, vse informacije pa so redno posredovali javnosti v časopisih, na internetu in s pripravo zloženek.

V projekt je bilo vključenih veliko različnih interesnih in strokovnih združenj in upravne

institucije, tudi vojska. Za njegovo promocijo so angažirali Hansa Kammerlanderja, domačega alpinista. Projekt je bil torej izpeljan celostno in z izredno široko podporo, ne le strokovne, temveč vse zainteresirane javnosti. Ureditev območij za turno smuko sicer pomeni odmik od individualnosti in neomejene narave, ki so je bili turni smučarji vajeni, vendar pomeni velik korak k ozaveščanju in odgovornemu ravnanju obiskovalcev gora pozimi. Celosten pristop gotovo najbolj pripomore k sprejetosti projekta tudi za daljše časovno obdobje, rezultate pa bomo lahko tudi slovenski turni smučarji opazovali ob obiskih tirolskih turno-smučarskih ciljev. ○

Zloženska Naravi prijazno zimsko gorništvo

✍ Thomas Schmarida, Katja Šnuderl

Zima se bliža s hitrimi koraki in veselo pričakovanje, da se bomo lahko podali v sveži pršič, narašča. Naj bo s smučmi, desko, krpljami ali preprosto »per pedes«, želja je enaka – pojdimo v naravo. Strokovna komisija za naravo in okolje pri Združenju planinskih zvez alpskih držav (Club Arc Alpin – CAA) je začetek zimske sezone izkoristila za opozorilo glede varovanja in ohranjanja narave v gorah. S sodelovanjem vseh članic je pripravila zloženko z naslovom Naravi prijazno zimsko gorništvo, ki na prijazen način daje nasvete za ustrezno ravnanje tako ob pripravi izleta kot na njem. Na Komisiji za varstvo gorske narave (KVGN) smo ob pomoči Boruta Peršolje in Mateja Ogrina pripravili slovensko različico zloženske. Tiskana je bila v 1000 izvodih. Na KVGN jo bomo posredovali ciljnim skupinam, torej predvsem udeležencem organiziranih turno-smučarskih aktivnosti.